

ПРОЛОГ

...

Мій календар повний мертвих людей.

У телефоні дзвенить будильник і я дістаю його з кишені штанів-карго — зі зміною часу геть забула вимкнути нагадування. Я все ще не сплю, але відкриваю дату й читаю імена: *Айріс Вейл. Юн Ае Кім. Алан Розенфельдт. Марлон Дженсен.*

Я заплющую очі і роблю те, що роблю щодня в цю мить: згадую їх. Айріс, схожа на крихітну пташку, померла, коли керувала автомобілем, тікаючи з коханим чоловіком, який пограбував банк. Юн Ае, який був лікарем у Кореї, але не міг практикувати в Сполучених Штатах. Алан із гордістю показав мені урну, яку він купив для власного попелу, а потім пожартував, що не певний, що він у ній поміститься. Марлон змінив усі туалети у своєму домі, поклав нову підлогу й почистив каналізацію; він купив подарунки на випускний для своїх двох дітей і сховав їх. Він повів свою дванадцятирічну доньку в бальний зал готелю і вальсував з нею, а я знімала це на його телефон, щоб у день, коли вона вийде заміж, було відео, на якому вона танцює з батьком.

У якийсь момент вони були моїми клієнтами. Тепер це мої історії, які я маю зберегти.

У моєму ряду всі сплять. Я кладу телефон назад у кишеню й обережно переповзаю через жінку праворуч, не заважаючи їй — йога авіамандрівника — щоб пройти до туалетної кімнати в задній частині літака. Там я сякаюся і дивлюся в дзеркало. Я в тому віці, в якому незвично бачити жінку, що дивиться на мене з дзеркала. Зморшки розходяться віялом від кутиків моїх очей, як лінії знайомої карти. Якби я розплела косу, що лежить

на моєму лівому плечі, ці жахливі люмінесцентні лампи підсвітили б перші сиві пасма в моєму волоссі. Я ношу мішкуваті штани з еластичною талією, як і будь-яка інша розсудлива сорокарічна жінка, яку чекає тривалий переліт. Я хапаю жменю серветок і відчиняю двері, збираючись повернутися на своє місце, але маленький камбуз набитий насупленими бортпровідницями. Вони замовкають, коли з'являюся я.

— Пані, — каже одна із них, — не могли б ви сісти на своє місце?

Мене вражає, що їхня робота насправді не дуже відрізняється від моєї. Якщо ви в літаку, ви не там, звідки почали, і не там, куди прямуєте. Ви опинилися посередині. Стюардеса — це гід, який допомагає вам легко пройти цей шлях. Як доула смерті я роблю те саме, але подорож відбувається від життя до смерті, але в кінці роботи я не опиняюся разом з двома сотнями пасажирів в пункті призначення. Я завжди залишаюся сама.

Я перелізаю через сплячу жінку на сидінні біля проходу й пристібаю пасок безпеки саме тоді, коли спалахують ліхтарі і кабіна оживає.

— Пані та панове, — оголошує голос, — капітан щойно повідомив, що у нас запланована надзвичайна ситуація. Будь ласка, слухайте бортпровідників і виконуйте їхні вказівки.

Я застигла. *Запланована надзвичайна ситуація.* Оксюморон, який я запам'ятаю. Лунає швидкий звук — шок прокочується кабіною, — але ніхто не кричить. Навіть дитина за мною, яка кричала перші дві години польоту, мовчить.

— Ми падаємо, — шепоче жінка біля проходу. — Боже мій, ми падаємо.

Вона, мабуть, помиляється; навіть турбулентності не було. Все було нормально. Але потім стюардеси розміщуються в проходах, виконуючи дивний стакато-балет безпечних рухів, коли інструкції оголошуються через динаміки.

— *Пристебніть паски безпеки. Коли ви почуєте слово «скоби», прийміть «позицію скоби» — сядьте на свої руки: долоні*

вгору, великі пальці підтягнуті, руки опущені. Коли літак повністю зупиниться, ви почуєте «Відпустіть паски безпеки». Тоді виходьте. Залиште все позаду.

Залиште все позаду.

Як на ту, хто заробляє на життя смертю, я не дуже думала про себе. Я чула, що коли ти збираєшся померти, твоє життя спалахує перед очима. Але я чомусь не уявляю мого чоловіка Браяна, його светр, усіяний неминучим крейдяним пилом зі старовинних дошок у фізичній лабораторії. Або Мерет, коли вона була маленькою дівчинкою, що просила мене перевірити, чи немає під ліжком монстрів. Я не уявляю свою матір, якою вона була в кінці або до того, коли ми з Кіраном були молодими.

Натомість я бачу його.

З такою чіткістю, наче це було вчора, я уявляю Ваятта серед єгипетської пустелі, сонце кидає нещадні промені на його капелюх, шия вкрита брудом від постійного вітру, його зуби світяться білиною. Чоловік, який не був частиною мого життя п'ятнадцять років. Місце, яке я залишила позаду.

Дисертація, яку я так і не закінчила.

Стародавні єгиптяни вважали: щоб потрапити в потойбічний світ, людина має бути визнана невинною в Залі Суду. Їхні серця були зважені на шальках терезів разом із Маат, пером правди.

Я не впевнена, що моє серце пройшло б цю перевірку в Залі Суду.

Жінка праворуч від мене тихо молиться іспанською. Я шукаю свій телефон, щоб увімкнути і надіслати повідомлення, хоча й знаю, що зв'язку немає, але я не можу розстебнути кнопку на кишені штанів. Рука хапає мою руку і стискає її.

Я дивлюся на наші руки, стиснуті так міцно, що навіть павутинка не прослизнула б між ними.

— *Тримайтеся,* — кричать бортпровідники. — *Тримайтеся!*

Ми падаємо з неба, а мені цікаво, хто мене згадає.

Вже пізніше я дізналася, що коли літак падає на землю і з'являється персонал екстреної допомоги, бортпровідники повідомляють їм, скільки душ було в літаку. Душ, а не людей. Ніби вони знають, що наші тіла тут лише тимчасово.

Я дізналась, що один із паливних фільтрів забився в польоті. Через сорок п'ять хвилин у кабіні загорівся другий індикатор засмічення фільтра, і, незважаючи на всі спроби пілотів, вони не змогли його очистити, і вони зрозуміли, що їм доведеться провести евакуацію з землі. Я дізналася, що літак прибув до аеропорту Ролі-Дарем і застряг на футбольному полі приватної школи. Вдарившись крилом об трибуни, літак перекинувся, покотився й розлетівся на частини.

Набагато пізніше я дізналась про сім'ю з дитиною позаду мене, чий ряд із трьох сидінь відокремився від підлоги та був викинутий з літака, миттєво вбивши їх. Я почула про шістьох інших, яких розчавило, коли метал викривився; дізналася про стюардесу, яка так і не вийшла з коми. Я прочитала імена пасажирів в останніх десяти рядах, які не встигли вибратися з розбитого фюзеляжу, перш ніж він спалахнув полум'ям.

Я дізналася, що була однією із тридцяти шести людей, які пішли з місця аварії.

З лікарні, куди нас привезли на огляд, я виходжу приголомшена. Жінка в уніформі розмовляє в коридорі з чоловіком із забинтованою рукою. Вона входить до групи реагування на надзвичайні ситуації авіакомпанії, яка спостерігала за медичними оглядами лікарів, давала нам чистий одяг і їжу та доставляла сполоханих членів родин.

— Едельштайн? — питає вона, і я кліпаю очима, доки не розумію, що вона розмовляє зі мною.

Мільйон років тому я була Доун Макдауелл. Я публікувала-ся під таким іменем. Але в моєму паспорті та правах написано прізвище Едельштайн. Як у Браяна. У руках у неї контрольний список тих, хто вижив в аварії. Вона ставить галочку біля мого імені.

— Вас оглянув лікар?

— Ще ні.

Я кидаю погляд на оглядовий кабінет.

— Гаразд. Я впевнена, що у вас є запитання...

Звісно ж, є.

Чому я жива, а інші ні?

Чому я забронювала саме цей рейс?

Що, якби мене затримали під час реєстрації та я його пропустила б?

Що, якби я прийняла будь-яке із тисячі інших рішень, які привели б мене далеко від цієї аварії?

При цьому я думаю про Браяна та його теорію мульти-всесвіту. Десь, де на паралельній часовій шкалі є інша я на власному похороні. У той же час я думаю — як завжди — про Ваятта.

Мені треба звідси піти.

Я не розумію, що сказала це вголос, доки представниця авіакомпанії не реагує:

— Тільки-но ми отримаємо документи від лікаря, ви можете йти. Хтось приїде по вас чи буде краще, щоб ми організували поїздку?

Нам, щасливчикам, сказали, що ми можемо отримати квиток на літак куди завгодно — до пункту призначення, назад до місця вильоту, навіть кудись іще, якщо потрібно. Я вже подзвонила чоловікові. Браян запропонував приїхати по мене, але я сказала йому не робити цього. Не сказала чому.

Я прочищаю горло.

— Мені потрібно забронювати квиток, — кажу я.

— Звісно, — киває жінка. — Куди вам потрібно дістатися?

«У Бостон, — думаю я. — Додому».

Але є щось у тому, як вона формулює запитання: *потрібно*, а не *хочеться* — і інший пункт призначення зринає в моєму розумі, як легка пара. Я розтуляю рот і відповідаю їй.

ЗЕМЛЯ / ЄГИПЕТ

...
 Я чув ці пісні зі стародавніх гробниць,
 В яких розповідається про звеличення єдиного на землі,
 І про зникнення некрополя.
 Але чому це має статися з землею вічності,
 Справедливого і праведного місця без страху?
 Ця земля зневажає хаос.
 Тут ніхто нікого не боїться.
 Ця земля не має ворогів,
 Тут відпочивають всі наші родини
 Від початку часів.
 Ті, хто народиться після мільйонів і мільйонів,
 Всі опиняться тут!

— Із гробниці Неферхотепа,
 у перекладі професорів Колін і Джона Дарнеллів

Моя мама, яка жила і померла людиною забобонною, змушувала нас говорити разом перед поїздкою: «Ми нікуди не поїдемо». Вона мала на меті обдурити диявола. Я не можу сказати, що вірю в такі речі, але знову ж таки, я не сказала цього, перш ніж вийти з дому, і подивіться, до чого це мене привело.

Прогуляючись за межами аеропорту в Каїрі в серпні, почувашся так, наче ступив на поверхню Сонця. Навіть пізно вночі спека ріже шкіру без ножа, накочуючись нестримними хвилями. Відчуваю, як по спині стікає цівка поту; я була до цього не готова. Я опиняюся в центрі переміщень інших людей: я бачу ошелешену групу туристів, загнаних у свій

мікроавтобус; підлітка, що тягне заклеєний скотчем багаж із задньої частини відкритого візка на бордюрі; жінку, що закріплює на голові хустку, яку тріпоче вітерець. Раптом мене оточують чоловіки.

— Таксі? — наввипередки вигукують вони. — Вам потрібне таксі?

Неможливо приховати той факт, що я з Заходу; мене видає руде волосся, мої штани-карго і кросівки. Я киваю, уп'явшись очима в одного з них, — власника густих вусів у смугастій сорочці із довгими рукавами. Інші таксисти відступають, немов чайки у пошуках чергової здобичі.

— У вас є валіза?

Я хитаю головою. Усе, що я маю, лежить у маленькій сумці, яку я ношу через плече.

— Американка? — запитує чоловік, і я киваю.

Широка біла усмішка розколює його обличчя.

— Ласкаво просимо на Аляску!

Приголомшливо, що минуло п'ятнадцять років, але цей безглуздий жарт досі є тут головним приколом. Я сідаю на задне сидіння його машини.

— Відвезіть мене на залізничну станцію Рамзес, — кажу я. — Як довго туди їхати?

— П'ятнадцять хвилин, *іншалла*.

— Шокран, — відповідаю я.

Дякую тобі. Я приголомшена тим, як швидко арабська мова з'являється на моїх вустах. У мозку має бути простір, де зберігається інформація, яка, на вашу думку, вам більше ніколи не знадобиться, як-от текст пісні «Парк МакАртура», чи те, як множити матриці, або — у моєму випадку — будь-що єгипетське. Коли Мерет була маленькою, вона говорила «давнедавно», що могло означати п'ять хвилин тому або п'ять років тому — і зараз я відчуваю щось подібне. Ніби я повернулась у ту мить, яку залишила позаду, покинувши цю країну. Ніби місце весь цей час чекало на моє повернення.